

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

**Działania instytucji kultury,
dla których organizatorem lub współorganizatorem
jest Województwo Pomorskie,
adresowane do seniorów**

Pomorska Rada ds. Polityki Senioralnej

Gdańsk, 16 listopada 2020 roku

Instytucje kultury prowadzone przez Województwo Pomorskie

Województwo Pomorskie jest organizatorem lub współorganizatorem 16 instytucji kultury. Są to:

- Muzeum Narodowe w Gdańsku,
- Muzeum Archeologiczne w Gdańsku,
- Muzeum Zachodniokaszubskie w Bytowie,
- Muzeum – Kaszubski Park Etnograficzny im. Teodory i Izydora Gulgowskich we Wdzydziejach Kiszewskich,
- Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku,
- Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie,
- Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku,
- Gdański Teatr Szekspirowski,
- Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku,
- Teatr Wybrzeże,
- Teatr Muzyczny im. Danuty Baduszkowej w Gdyni,
- Opera Bałtycka w Gdańsku,
- Polska Filharmonia Bałtycka im. Fryderyka Chopina w Gdańsku,
- Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. J. Conrada-Korzeniowskiego w Gdańsku,
- Polska Filharmonia Kameralna Sopot,
- Europejskie Centrum Solidarności.

Instytucje kultury Województwa Pomorskiego włączyły się w realizowany w 2019 r. ministerialny program *60+ kultura. Weekend Seniora z kulturą* (I część prezentacji).

W ramach bieżącej działalności organizują także inne projekty skierowane do tej grupy społecznej (omówienie w II części prezentacji).

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

I część – Weekend Seniora w instytucjach kultury WP (27-29 września 2019 r.)

60+kultura

Weekend seniora z Kulturą

28/29 /09/ 2019

W dniach 27 września (godz. 19:00) i 28 września (godz. 16:00) instytucja zaprosiła na spektakl **Broniewski** R. Paczochy w reż. A. Orzechowskiego. W związku z akcją proponowała seniorom możliwość zakupu biletów za symboliczną kwotę 11 zł każdy. Każdy senior mógł zakupić maksymalnie 4 bilety. Stworzyło to okazję na wspólne wyjście z rodziną.

Sztuka młodego polskiego autora, uznanego i nagradzanego, nieże już na Wybrzeżu zdomowionego. Epizody z fascynującej biografii wybitnego poety, nierozzerwalnie związane ze sporym fragmentem dwudziestowiecznej historii Polski. Nieoczywista analiza często niekonwencjonalnych zachowań tego, jak sam o sobie mówił „Polaka, katolika, alkoholika” pozwala autorowi raz jeszcze przyrzeć się przełomowym wydarzeniom kształtującym naszą międzywojenną i powojenną rzeczywistość. Próba zrozumienia wewnętrznych pęknięć Władysława Broniewskiego, jego wyborów i postawy po drugiej wojnie światowej, jego konszachty z władcami PRL oraz sławienie Stalina, którego był przecież przez półtora roku więźniem, na tle jego młodzieńczych zasług w walce o niepodległość Polski u boku Piłsudskiego, żołnierskiej odwagi, jaką wtedy okazał, staje się zarazem zbiorowym portretem całego polskiego pokolenia naszych zawiedzionych, uwiedzionych i oszukanych rodaków.

Instytucja zadeklarowała seniorom możliwość zakupu biletów na **Gałę Moniuszkowską** w preferencyjnej cenie (zależnej od sektora widowni) z 50% rabatem na bilety w sektorach A-E.

Moniuszko 2019 ROKIEM 200. STANISŁAWA MONIUSZKI

Rok 2019 był to czas wielkiego świętowania dwusetnych urodzin Stanisława Moniuszki, ojca polskiej opery narodowej i pieśni. Premierą w dniu urodzin kompozytora rozpoczęły się pomorskie obchody tej rocznicy, które kontynuowane były poprzez organizację koncertu z najpiękniejszymi fragmentami twórczości Stanisława Moniuszki. Koncert ten zainaugurował kolejny sezon artystyczny 2019/2020.

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Polska Filharmonia Bałtycka im. F. Chopina w Gdańsku

Instytucja przekazała 100 jednorazowych zaproszeń dla stu seniorów, na **koncert muzyki Fryderyka Chopina** w dniu 27 września 2019 r. Ponadto, w przypadku seniorów, którym nie udało się skorzystać z bezpłatnej puli wejściówek, możliwe było zakupienie biletów na ten koncert z 50% rabatem.

Orkiestra Symfoniczna PFB
George Tchitchinadze – dyrygent
Ewa Pobłocka – fortepian
Konrad Mielnik – prowadzenie

fot. Gela Megrelidze

W programie wydarzenia:

- Koncert fortepianowy f-moll op. 21 Fryderyka Chopina
- Uwertura do opery *Paria* Stanisława Moniuszki
- Suita z opery *Kawaler srebrnej róży* TrV 227d Ryszarda Straussa

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Muzeum Narodowe w Gdańsku

Muzeum
Narodowe
w Gdańsku

Oddział Sztuki Dawnej

Oddział Sztuki Nowoczesnej

Oddział Zielona Brama
Gdańska Galeria Fotografii

Wstęp za 1 zł do wszystkich oddziałów Muzeum Narodowego w Gdańsku.

Dodatkowo możliwy był zakup książek wydanych przez MNG i upominków muzealnych z rabatem 50%

Oddział Etnografii

Muzeum Hymnu Narodowego w Będominie

Muzeum Tradycji
Szlacheckiej.
Pomorski Ośrodek
Kontaktów z Polonią
w Waplewie Wielkim

Działania skierowane do seniorów:

Gmach główny Muzeum (Dom Przyrodników):

- wejście do oddziału w cenie 1 zł (w sobotę bezpłatnie),
- wystawa czasowa pt. „Casus pictura” wraz z wernisażem.
Wystawa była efektem spotkań grupy malarskiej „Połączone pasją” w przestrzeni Muzeum.

Oddział Grodzisko w Sopocie:

- wejście do oddziału w cenie 1 zł (w sobotę bezpłatnie),
- autorskie oprowadzanie po wystawie czasowej „Ostrów Lednicki. Kulturowe Dziedzictwo Europy” oraz poczęstunek, 27.09.2019 (piątek) godz. 12:00 – 13:00,
- życie w średniowiecznym Grodzisku dla seniorów (pokazy walk, uzbrojenia, strojów, strzelanie z łuku, gra w kubba) 28.09.2019 (sobota) godz. 14:00.

Oddział Piwnica Romańska:

- wejście do oddziału w cenie 1 zł (w niedzielę bezpłatnie),

Oddział Zamek w Gniewie:

- wejście do oddziału w cenie 5 zł,
- lekcja muzealna ze zwiedzaniem sal muzealnych 28.09.2019 (sobota) godz. 12:00.

Muzeum umożliwiło **wstęp na teren ekspozycji za symboliczną kwotę 6 zł.**
Zorganizowało również **bezpłatne warsztaty wyrobu tradycyjnych kwiatów z papieru**

Muzeum Zachodniokaszubskie w Bytowie

W dniach 28-29 września 2019 roku w godzinach 10.00 - 16.00 seniorzy mieli możliwość **wstępu do bytowskiego muzeum za symboliczną złotówkę**

W sobotę 28 września o godz. 10.00 instytucja zaprosiła także do zwiedzania z przewodnikiem nowej ekspozycji czasowej **„Zamek w Bytowie. Historia mniej znana – odbudowa”**

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku

W dniach 27-29 września 2019 r. osoby powyżej sześćdziesiątego roku życia uprawnione były do **bezpłatnego wstępu na wystawy stałe i czasowe** w głównej siedzibie MPŚ w Słupsku oraz jego oddziałach: Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach i Muzeum Kultury Ludowej Pomorza w Swołowie

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie

W dniach 27-29 września 2019 r. osoby powyżej sześćdziesiątego roku życia uprawnione były do **bezpłatnego wstępu na wystawy stałe i czasowe** w głównej siedzibie muzeum, która mieści się w Pałacu Przebendowskich i Keyserlingów w Wejherowie

- **Filia Babie Lato (ul. Opolska 3) 27. 09. 19 r. (piątek) o godz. 17.00** spotkanie z podróżniczką Anną Woźniak „**Azja widziana z rowerowego siodełka**”

Prelegentka jest aktywną seniorką, pasjonatką podróży, które traktuje jako sposób na aktywne spędzanie wolnego czasu na emeryturze. Podróż na Półwysep Indochiński odbyła się w 2017 r. i jadąc na rowerze zwiedziła Wietnam, Kambodżę, Tajlandię, Laos i Malezję. Prelekcję wzbogaciła prezentacja multimedialna. Wstęp wolny!

- **Filia Gdańska (ul. Mariacka 42) 26.09.2019 (czwartek) godz. 18.00** spotkanie „*Czytelnictwo książek i prasy w konspiracji oraz jego znaczenie, podczas II wojny światowej na ziemiach polskich, ze szczególnym uwzględnieniem Pomorza*”

Spotkanie poprowadził Sebastian Pawlina - historyk, absolwent Uniwersytetu Warszawskiego, dziennikarz, na co dzień współpracujący z miesięcznikiem „Stolica”.

Instytucja zaproponowała seniorom koncert „Jan Konop Big Band” w dniu 28 września 2019 r. w Centrum św. Jana w Gdańsku. Przygotowano pulę 60 biletów w cenie 5 zł dla osób powyżej 60 roku życia. Normalna cena biletu to 30 zł.

KONCERT BAŁTYCKI GDAŃSK-HAMBURG-SZTOKHOLM

JAN KONOP BIG BAND i jego goście:

- Tadeusz Jakubowski/Hamburg – saksofon
- Stanisław Cieślak/Sztokholm – puzon
- Joanna Knitter - wokal
- Romuald Sławiński - wokal

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku

27 września 2019 r. - oprowadzenia po
wystawie *Przestrzenie międzyprzestrzeni*
(*HOMMAGE À OTTO FREUNDLICH*) dla
grup zorganizowanych

godz. 9:00 - Galeria Kameralna / ul. Partyzantów 31a
w Słupsku

godz. 11:30 - Centrum Aktywności Twórczej / ul.
Zaruskiego 1a w Ustce

Wstęp na oprowadzenia był bezpłatny.

W ramach Weekendu Seniora
zorganizowano dni otwarte pracowni oraz
Warsztaty Rodzinne, w których udział był
bezpłatny.

Podczas akcji dedykowanej seniorom 60+ *Kultura* cena biletu wstępu na wystawę stałą wyniosła 5,50 zł, przy czym 1 zł to koszt biletu, a pozostałe 4,50 zł – wypożyczenie audioguide

Teatr zaproponował seniorom bezpłatne zwiedzanie swojego budynku w dniu 29.09.19 r. o godzinie 14:30

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

60+kultura

II część – bieżące działania IK przez cały rok – promocje skierowane do seniorów

**Instytucje kultury Województwa Pomorskiego
oferują bilety ulgowe m.in.:**

- **emerytom (OB, TM) i osobom powyżej 60 roku życia (m.in. TW, GTS, PFB) oraz kombatantom (GTS),**
- **emerytom, osobom powyżej 65 roku życia i kombatantom (gł. muzea).**

Dokumenty uprawniające do danej zniżki to odpowiednio -
legitymacja emeryta, dokumenty potwierdzające wiek, zaświadczenia lub
legitymacje potwierdzające uprawnienia kombatanckie.

Wiele instytucji kultury (głównie muzea i Europejskie Centrum Solidarności) –
nie pobiera opłat za wstęp od osób odznaczonych orderami (np. Orderem
Orła Białego, czy Orderem Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej).

W jednym dniu tygodnia wstęp na wystawy stałe muzeów jest nieodpłatny
(zgodnie z ustawą o muzeach).

Działania instytucji kultury WP kierowane do seniorów, w tym dedykowane kombatanom - dane za 2019-2020

W Teatrze Wybrzeże senior to osoba powyżej 60 roku życia.

- **Spektakl seniora** - co miesiąc prezentowany jest jeden tytuł specjalny objęty wyjątkową promocją dla osób, które ukończyły 60 lat. Bilet na dane przedstawienie można kupić w wyjątkowej cenie 20 zł!
- **8 października 2019** po raz drugi Teatr Wybrzeże wziął udział w **Festiwalu Pracy i Aktywności Seniorów**. Teatr Wybrzeże umożliwił seniorom zakup biletów, a także wykonanie kilku kreatywnych zadań z edukatorką teatralną. Dzięki temu seniorzy dowiedzieli się o promocji SPEKTAKL SENIORA, a także o dostępnej ofercie edukacyjnej. Wydarzenie oraz przestrzeń wystawiennicza teatru cieszyła się dużym zainteresowaniem. Festiwal odwiedziło 6500 osób.
- **Bilety ulgowe dla seniorów na spektakle Teatru Wybrzeże** (zniżka w wysokości 16-25% w zależności od spektaklu; cena biletu ulgowego – od 25 do 50 zł) bilet rodzinny – obowiązuje na wszystkie niedzielne spektakle z repertuaru Teatru Wybrzeże.
- **Bilet Rodzinny** przeznaczony jest dla dwóch osób bez uprawnień do ulg oraz opcjonalnie jednej, dwóch lub trzech osób uprawnionych do zniżek (emeryci, renciści).

W ramach edukacji przez całe życie:

- warsztaty prowadzone przez specjalistę ds. edukacji
- zwiedzanie Teatru od kulis
- spotkania Dyskusyjnego Klubu Teatralny
- spotkania w ramach Recept ze Starej Apteki

Seniorzy skorzystali również z:

„**Drzwi Otwartych**”

„**Recept w Starej Aptece**”,

a także brali udział we wszystkich edycjach **Dyskusyjnego Klubu Teatralnego**.

W trakcie pandemii dostępne dla wszystkich były „**Kulisy Wybrzeża**” (12 odcinków zwiedzania teatru online wraz z 10 odcinkami Q&A, w których pracownicy teatru opowiadali o swojej pracy).

Współpraca z organizacjami zrzeszającymi osoby starsze:

- z Uniwersytetem III Wieku, dziennymi domami opieki społecznej: informowanie o repertuarze, o ofercie warsztatów, promocjach,
- promocja Teatru Wybrzeże, nawiązywanie kontaktów, badanie potrzeb seniorów.
- rozmowy z liderami grup.

Emerytom przysługuje bilet specjalny (zniżkowy) na podstawie okazanego dokumentu potwierdzającego pobieranie świadczenia emerytalnego.

Działania w 2019-2020

1. W ramach spotkań **Opera od kulis** – zwiedzanie Opery dla grupy seniorów z Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Redzie oraz Centrum Aktywności Seniora w Gdyni – 26.06.2019, 19.02.2020
2. Spotkanie z emerytowanymi pracownikami Opery, którzy wzięli udział w pokazie spektaklu „Kandyd” L. Bernsteina
3. Spotkania z emerytowanymi pracownikami Opery we foyer Opery w celu przygotowania subiektywnych oprowadzań – 16.10.2019, 25.02.2020
4. Warsztaty Moniuszkowskie – grupa seniorów ze Stowarzyszenia Dobrych Wiadomości w Gdańsku 12.11.2019
5. „**Opera Bałtycka wiosną**” – majowe koncerty online
6. „**Opera Bistro**” – to cykl krótkich refleksji na tematy okołoperowe realizowany we współpracy z Jerzym Snakowskim

1. Stały kontakt PFB z Uniwersytetami Trzeciego Wieku z całego Trójmiasta, a także innymi organizacjami oraz stowarzyszeniami zrzeszającymi osoby w wieku 60 +.
2. Proponuje bilety ulgowe dla emerytów i rencistów.
3. Utrzymywanie kontaktów z seniorami będącymi pracownikami trójmiejskich przedsiębiorstw.
4. Urząd Miasta Gdańska, we współpracy z Polską Filharmonią Bałtycką, przekazał pulę bezpłatnych wejściówek na Koncert Babci i Dziadka z gościnnym udziałem Anny Wyszkonii w dniu 21.01.2020 r.

Oferta programowa Polskiej Filharmonii Kameralnej Sopot jest dość uniwersalna i bogata, seniorzy często goszczą na koncertach organizowanych przez PFK. Seniorom przysługuje bilet ulgowy (10-15 zł) na koncerty PFK.

Instytucja realizuje stały cykl pn. „Koncerty dla seniorów”. W 2019 r. odbyły się dwa takie koncerty.

PREZYDENT MIASTA SOPOTU
MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO
ZAPRASZAJĄ NA

KONCERT DLA SENIORÓW

Z OKAZJI OGÓLNOPOLSKIEGO DNIA SENIORA

Filharmonia współpracuje z Uniwersytetem III Wieku, sopockim SPON, MOPS, Fundacją FLY z Gdyni - jest w stałym kontakcie z seniorami. Na rzecz seniorów przekazano pokaźną ilość zaproszeń na Festiwal Sopot Classic.

Seniorom w GTS przysługują bilety w cenie ulgowej. Bilety ulgowe obejmują zarówno spektakle, jak i zwiedzanie Teatru. W ramach współpracy, grupy seniorów otrzymują od GTS oferty spektakli również powiązane ze zniżkami. W przypadku zgłoszenia udziału w wydarzeniach organizowanych przez GTS grup seniorów, dostępne są zniżki w wysokości 20%.

2019/2020

W latach 2019-2020 realizowane były dwie kolejne edycje projektu edukacyjnego **"Teatralny Pasjans"** (dofinansowanie: MKiDN, Program "Edukacja kulturalna"), angażujące m.in. amatorskie grupy seniorów z Pomorza do przygotowania i wystawienia spektaklu teatralnego. Udział w tym projekcie jest darmowy.

W marcu 2019 rozpoczęto nowy cykl **„Kino Szekspir. O Szekspirze z uczuciem”** (wykłady wprowadzające w tematykę prezentowanych filmów opartych o dramaty Szekspirowskie; schemat: wykład + projekcja). Seniorzy stanowili ponad połowę odbiorców tego wydarzenia. Bilet na wydarzenie kosztował 10 zł.

Spotkania z twórcami spektakli

Seniorzy mają możliwość wzięcia udziału w otwartych moderowanych spotkaniach z twórcami spektakli prezentowanych w GTS.

W roku 2019 został również zrealizowany projekt **"Współpraca ekspertów polskich i niemieckich w zakresie edukacji kulturalnej"** (dofinansowanie: Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej), w ramach którego przeprowadzone zostały bezpłatne warsztaty literacko-filmowe z elementami gry aktorskiej dla grupy seniorów z Gdańska (8 osób).

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Teatr Muzyczny w Gdyni

Europejskie Centrum Solidarności w Gdańsku

TEATR MUZYCZNY
im. Danuty Baduszkowej w GDYNI

W latach 2019 i 2020 emeryci mogli korzystać z preferencyjnych zniżek na wszystkie spektakle repertuarowe Teatru Muzycznego w Gdyni.

W bazie danych Biura Obsługi Widzów znajdują się dane Uniwersytetu Trzeciego Wieku, do którego ze względu na duże zainteresowanie regularnie przysyłana jest aktualna oferta repertuarowa.

Większość wydarzeń ECS jest bezpłatnych i dostępnych dla seniorów.

Wydarzenia realizowane w instytucji mają charakter otwarty i mogą się na nie zgłaszać osoby w różnym wieku. Seniorom powyżej 65 roku życia przysługuje bilet ulgowy (25% zniżki) w cenie 15 zł.

Przestrzeń Solidarności Codziennie – udostępnia nieodpłatnie przestrzeń na spotkania i z niej korzystają również seniorzy.

Osoby powyżej 60 roku życia szczególnie chętnie uczestniczą w następujących wydarzeniach cyklicznych organizowanych przez NCK:

- Krakowski Salon Poezji
- wykłady prof. Andrzeja Januszajtisa
- spotkania autorskie i promocje książek
- wernisaże
- koncerty muzyki klasycznej i popularnej
- warsztaty (rękodzielnicze, kulinarne) realizowane jako wydarzenia towarzyszące dużym projektom (zazwyczaj są to warsztaty bezpłatne bądź za symboliczną opłatą), jak np. Festiwal Kultur „Okno na świat”, czy festiwal poświęcony kulturze państw nordyckich Nordic Talking. Wiele z nich ma charakter międzypokoleniowy.

Większość działań realizowanych jest bezpłatne dla publiczności lub za symboliczną opłatą.

W maju i czerwcu 2019 roku zrealizowany został cykl działań skierowanych do rodzin w ramach projektu "Historie drewnianej zabawki" - były to m. in. rękodzielnicze warsztaty rodzinne, podczas których dzieci, rodzice i dziadkowie wspólnie wykonywali zabawki z drewna, dyskutując o dawnych i współczesnych formach zabawy.

Osoby starsze chętnie uczestniczą w wycieczkach z serii "Czytanie Pomorza" organizowanych przez kilka sezonów. Bilety za symboliczną opłatą 10 zł, sprzedawane były w ciągu kilku minut.

Oddział Sztuki Nowoczesnej

Seniorzy zawsze są zapraszani na specjalnie dla nich organizowane oprowadzania kuratorskie po wystawach czasowych. W tych wydarzeniach seniorzy uczestniczą na preferencyjnych warunkach, płacąc za bilet 1,00 PLN.

Oddział Sztuki Nowoczesnej współpracuje na stałe z Centrum Aktywności Seniora w Gdyni/Gdyńskim Uniwersytetem Trzeciego Wieku.

W 2019 roku odbyły się oprowadzania kuratorskie po wystawach „Pałac Sztuki. Młode Malarstwo Polskie” i „Harmonia kontrastów. Silvia Gertsch i Xerxes Ach”.

Muzeum Hymnu Narodowego w Będominie

W 2019 roku pracownicy merytoryczni MHN ogłosili w Sopocie dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku wykłady: „Okoliczności powstania Pieśni Legionów Polskich we Włoszech” oraz „Biżuteria patriotyczna”. Ponadto w czasie Nocy Muzeów w Będominie odbyły się warsztaty dla emerytów z Gminy Nowa Karczma.

Muzeum Tradycji Szlacheckiej w Waplewie Wielkim

Pomorskie Dni Chopinowskie – cykl koncertów realizowany od 2010 roku – których słuchacze, w znacznej mierze seniorzy, bezpłatnie mogą w salach Pałacu Sierakowskich słuchać koncertów chopinowskich w wykonaniu najlepszych pianistów polskich.

Wykłady Uniwersytetu III Wieku dotyczące kultury szlacheckiej, parków i ogrodów dworskich oraz historii zasłużonych dla polskośći pomorskich rodów szlacheckich. Wykłady prowadzone dla mieszkańców Powiśla w Malborku i Sztumie.

Oddział Etnografii

Większość organizowanych wydarzeń kulturalnych, takich jak koncerty, wykłady czy spotkania gromadziło znaczną grupę widzów 60+.

Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się wydarzenia:

Etmonatograf - kino w muzeum - cykl cotygodniowych (każdy piątek o 18:00) seansów kina dokumentalnego, często wzbogaconych dyskusją lub wykładem

Etnopodróżę - cykl spotkań o podróżach i kulturach świata - spotkania z etnografami, antropologami kultury i podróżnikami.

Śniadanie na trawie w Etno / Lunch w Etno - spotkania kulinarne, podczas których prezentowały się trójmiejskie restauracje z różnych zakątków świata, prowadzone przez obcokrajowców.

Letni Jarmark Etnograficzny - coroczny jarmark prezentujący twórców ludowych i rękodzielników, ale także przestrzeń cyklicznych wydarzeń - Dzień Twórcy Ludowego, Dzień Miodu i Ziół, Dzień Rzemiosł Tradycyjnych, Dzień Kaszub i Kociewia, Dzień Żuław i Powiśla. W trakcie jarmarku odbywają się koncerty, warsztaty, potańcówki, a także kulinarne pokazy Kół Gospodyń Wiejskich z Pomorza.

Dodatkowo w Oddziale Etnografii odbywały się warsztaty dla seniorów z Parkinsonem organizowane przez Stowarzyszenie Park On z Oliwy.

Oddział Etnografii jest siedzibą Stowarzyszenia Twórców Ludowych i corocznie organizuje wydarzenia skierowane do twórców-seniorów.

2019-2020

- spotkania grupy malarskiej seniorek z Panią Dorotą Białczak „Połączone pasją” – malowanie zabytków i wnętrz muzealnych – łącznie 30 osób (Dom Przyrodników),
- organizacja zajęć edukacyjnych i warsztatów „Tajniki pracy archeologa” dla seniorów ze stowarzyszenia „Dobre Wiadomości” (04.03.2019, 29.03.2019) – 30 osób (Dom Przyrodników),
- Festyn Sportowy przy Domu Pomocy Społecznej. Wydarzenie w ramach Sopockich Dni Seniora - 12.06.2019 (Warsztaty garncarskie, Pogadanki o uzbrojeniu) (Grodzisko w Sopocie),
- Sopockie Dni Seniora, Dzień Edukacji - 13.06.2019 (zajęcia oraz "Piknik na Grodzisku" organizowany dla Sopockiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku) (Grodzisko w Sopocie),
- współpraca z Uniwersytetem III Wieku w organizacji zajęć dla seniorów (Grodzisko w Sopocie, Dom Przyrodników),
- udział w *Ankiecie dotyczącej badań publiczności - Formy obecności osób starszych w muzeach - Muzea oddziałowe* realizowanej przez Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów. Rozmowy z pracownikami oraz przedstawicielami grup seniorów przeprowadzono w Sopocie (Grodzisko w Sopocie).
- udział w *Ankiecie dotyczącej badań publiczności - Formy obecności osób starszych w muzeach - Muzea oddziałowe* realizowanej przez Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów. Rozmowy z pracownikami oraz przedstawicielami grup seniorów będą przeprowadzone w Domu Przyrodników (siedziba główna MAG),
- wernisaż prac stworzonych w trakcie spotkań seniorów w Muzeum w trakcie Święta Ulicy Mariackiej 31.08.2019,
- współpraca z Uniwersytetem III Wieku oraz ze stowarzyszeniami w organizacji zajęć dla seniorów (Grodzisko w Sopocie, Dom Przyrodników),
- *spotkanie klubu „Nowoczesny senior”* 26.10.2019 (Grodzisko w Sopocie),
- MAG realizuje wiele przedsięwzięć, ogólnodostępnych w których uczestnictwo jest bezpłatne.
- Grodzisko w Sopocie zorganizowało konkurs zachęcający dzieci i młodzież do rozmowy z przedstawicielami starszego pokolenia: Odkrywaj historie i zdobywaj nagrody! Konkursy Grodziska w Sopocie

Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku

Seniorzy chętnie korzystają w MPŚ z:

- **dnia wolnego wstępu** do muzeum,
- **niebiletowanych odczytów / prelekcji/koncertów,**
- **udziału w Jarmarku Gryfitów,**
- **udziału w imprezach plenerowych** w oddziałach MPŚ w Klukach i Swołowie (zwłaszcza tych, którym towarzyszą stoiska rękodzielników, kół gospodyń itp.).

Osoby powyżej 60 roku życia stanowią trzon Stowarzyszenia Przyjaciół Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku. Muzeum aktywnie współpracuje ze Słupskim Uniwersytetem Trzeciego Wieku oraz innymi placówkami tego rodzaju.

MPŚ współpracuje z seniorami przy realizacji niektórych ekspozycji np. wiele obiektów prezentowanych na wystawie poświęconej dziejom Słupska po 1945 r. w Białym Spichlerzu, to osobiste pamiątki przekazywane do Muzeum przez starsze osoby; wystawa zawiera również nagrane wspomnienia pierwszych powojennych mieszkańców miasta (z niektórymi osobami udzielającymi wywiadów pracownicy kontaktują się do dzisiaj, a osoby te szukają i potrzebują takiego kontaktu).

W latach 2018-2019 instytucja realizowała projekt w ramach programu badawczo-dokumentacyjnego „Uprawa roślin zielarskich i ich zastosowanie lecznicze na Pomorzu Środkowym” angażujący lokalnych działkowców – w większości osoby starsze – w powstanie wystawy-działki na terenie Muzeum Kultury Ludowej Pomorza w Swołowie.

Muzeum realizuje duży, międzynarodowy projekt „Tożsamość zagrożona” w ramach unijnego programu „Kreatywna Europa”, wspólnie z innymi europejskimi muzeami i uniwersytetami. Udział instytucji polega na zbieraniu przekazów, pamiątek oraz próbie ustalenia, jak osiedlenie na Pomorzu po wojnie wpłynęło na osobiste postrzeganie własnej tożsamości, już nie tylko wśród pierwszych powojennych osadników, ale także pierwszego pokolenia urodzonego w Słupsku po drugiej wojnie światowej, a także zbadanie wpływu tych odległych wydarzeń na tożsamość dzisiejszej młodzieży. Realizacja projektu jest zaplanowana na cztery lata i zwieńczona zostanie wystawami w każdym z uczestniczących państw, wspólną wystawą objazdową, wystawą w formacie wirtualnym oraz pakietami edukacyjnymi dla szkół.

Obecnie finalizowany jest projekt, w ramach którego przygotowywane są audioprzewodniki pozwalające na samodzielne zwiedzanie wystaw w Białym Spichlerzu, we własnym tempie i wybranej przez siebie kolejności, z możliwością ponownego odsłuchania nagrań, tak by komfort zwiedzania dla osób starszych był jak największy.

Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie

Muzeum stale współpracuje z Wejherowskim Uniwersytetem Trzeciego Wieku. W ramach tej współpracy w siedzibie muzeum w okresie roku akademickiego odbywają się comiesięczne nieodpłatne wykłady dla słuchaczy. Zarówno wykłady jak i warsztaty, z których również korzystają słuchacze, prowadzone są przez pracowników muzeum.

W latach 2019/2020 słuchacze wzięli udział w wykładach na m.in. takie tematy jak:

- „Kaszubi w II Rzeczypospolitej”,
- „Wejherowo. Układ przestrzenny i zmiany urbanistyczne od XVII – XX w.”,
- „Najstarsze zabytki piśmiennictwa kaszubskiego”,
- „Dziedzictwo niematerialne wizyty Jana Pawła II w 1999 r. na Kaszubach”
- „Historia rodu Keyserlingk ostatnich właścicieli pałacu w Wejherowie”
- „Od ornatu do krawatu”
- „Proweniencja i rozwój haftu kaszubskiego”,
- A. Majkowski „Życie i przygody Remusa: Remus – czy to tylko postać literacka czy autentyczna? Popularność powieści – wydania, przekłady, inscenizacje”
- Seniorzy wzięli również udział w organizowanych w Europejskich Dniach Dziedzictwa, które odbywały się pod hasłem *Polski splot. Jak w kulturę kraju wplata się kultura regionu.*

W muzeum odbył się po raz trzeci **Rodzinny Przegląd Pieśni Seniora** organizowany wspólnie ze Stowarzyszeniem „Żyj godnie”.

**III Rodzinny Przegląd
PIEŚNI SENIORA**
W Wejherowie

Łączymy pokolenia!
Zapraszamy do uczestnictwa całe rodziny

Serdecznie Zapraszamy !

20 Października 2019
(niedziela)

WYSTĘP
ZESPOŁU
„BROKAT”

Organizatorzy:
Stowarzyszenie Wsparcia Osób Niepełnosprawnych i Seniorów „ŻYJ GODNIE” w Wejherowie

Rejestracja do 13 Października 2019

Regulamin konkursu dostępny na stronie muzeum muzeum.wejherowo.pl
Formularz należy przesłać pocztą elektroniczną na adres e-mail: zyj-godnie@wp.pl

Patroni Honorowi:
Miasto Wejherowo, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Urząd Gminy Wejherowo

Partnerzy:
ZWIERNICA, Pilsner, Pilsner, Pilsner, Pilsner

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Muzeum Kaszubski Park Etnograficzny Muzeum Zachodniokaszubskie Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej

Osobom powyżej 65 roku życia oraz emerytom przysługuje ulgowy bilet wstępu do:

- **Muzeum – Kaszubskiego Parku Etnograficznego im. Teodory i Izydora Gulgowskich we Wdzydzach Kiszewskich,**
- **Muzeum Zachodniokaszubskiego w Bytowie.**

Zwiedzanie **Bałtyckiej Galerii Sztuki Współczesnej w Słupsku** przez większość roku (poza sezonem letnim) jest bezpłatne. W okresie wakacyjnym instytucja udziela bezpłatnych wejść posiadaczom **Karty Seniora Gminy Słupsk** do Baszty Czarownic.

Znaczna część wydarzeń ww. instytucji skierowana jest również do seniorów, ma charakter otwarty i mogą się na nie zgłaszać osoby w różnym wieku. Są to:

- Wystawy zbiorowe i indywidualne
- Wykłady o sztuce najnowszej
- Historyczne Czwartki w Ustce i Słupsku - to spotkania dla wszystkich, których interesuje historia, ludzie, wydarzenia, obiekty, przedmioty i miejsca związane z Ustką i Słupskiem. To spotkania otwarte, na które może przyjść każdy, i na które każdy może przynieść pamiątki i inne przedmioty z przeszłości znajdujące na strychach, w szafach i innych, czasami niespodziewanych miejscach
- Warsztaty w Pracowni Rzeźby i Ceramiki w CAT w Ustce
- Warsztaty w Pracowni Fotograficzno-Filmowej
- Warsztaty rodzinne, w których seniorzy mogą uczestniczyć ze swoimi wnukami
- warsztaty artystyczne „Malowanie bez malowania” ze słuchaczkami Usteckiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Filia Gdańska

Działania cykliczne:

spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki w Filii Gdańskiej – comiesięczne spotkania, które kierowane są **tylko do grupy seniorów**.

W roku 2020 odbyło się w Filii Gdańskiej 12 imprez (923 uczestników), z tego wyraźnie dedykowane dla osób starszych były 4 spotkania (dla 197 uczestników).

Filia Naukowa

w latach 2019-20 dla osób starszych specjalnie dedykowane były warsztaty pt. „**Senior w Sieci**”. Spotkań takich łącznie odbyło się 131. Wszystkie zajęcia odbywały się za darmo (warunek jedyny to wiek65+) i były prowadzone przez bibliotekarzy pracujących filii. Warsztaty poświęcone nauce obsługi komputera, Internetu itp.

Biblioteka Chełm

W 2019 r. odbyły się warsztaty artystyczne w ramach projektu „**Senior z pasją**” – bezpłatne; ponadto w ramach projektu z Radą Dzielnicy Chełm zorganizowano warsztaty świąteczne.

Biblioteka Babie Lato

2019 r.

1. Indywidualne zajęcia komputerowe dla seniorów z podstaw obsługi komputera.
2. **„Akademia Umysłu Senior EDU** – bezpłatny kurs multimedialny z treningów pamięci i koncentracji uwagi dla seniorów (kursy obejmowały osiem spotkań w 5-osobowych grupach)
3. Warsztaty biblioterapeutyczne dla seniorów.
4. Warsztaty artystyczne z rękodzieła dla seniorów.
5. Projekt **„Ubierz się w książkę – Sleeveface dla seniorów”** (dwudniowa sesja fotograficzna, wernisaż wystawy fotograficznej),
6. Projekt : **„Senior z pasją – tydzień spotkań w bibliotece”**

2020 r.

1. **„Cyfrowy tydzień seniora w bibliotece”** konsultacje z obsługi urządzeń mobilnych w ramach współpracy z L.O. nr XV w Gdańsku oraz Fundacją European Foresight Institute zaplanowane w 11 filiach WiMBP od 16.03-20.03.2020 r. – nie odbyły się ze względu na pandemię.
2. Projekt **„Art. Senior”** – wiosenne spotkania ze sztuką (kwiecień – czerwiec 2020 r.) – został przełożony ze względu na pandemię.
3. **„Akademia Umysłu Senior EDU”** – bezpłatny kurs multimedialny z treningów pamięci i koncentracji uwagi dla seniorów (kursy obejmowały osiem spotkań w 5-osobowych grupach)
4. Projekt **„Biblioteczny telefon pogadania”** – inicjatywa realizowana podczas pandemii, gdy biblioteki były zamknięte dla czytelników
5. Projekt: **„Morskie inspiracje”** – dwa warsztaty fotograficzne w plenerze dla grupy 10-15 seniorów przeprowadzone przez Martę Polak.

Biblioteka Żabianka

W roku 2019, w ramach projektu współpracy z Radą Dzielnicy Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia zrealizowano warsztaty fotograficzne dla seniorów.

Biblioteka Kokoszki

we współpracy ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Dzielnicy Kokoszki zrealizowano projekt „**Blżej natury**” w ramach którego odbyły się spotkania pt.: „**Jak nie marnować żywności**”, „**Relacje między owadami a grzybami**”, „**Sąsiedzki spacer z przyrodnikiem**”, „**Zakończmy epokę śmiecenia**”, „**Co dzieje się z naszymi odpadami?**, **Hotel dla owadów - zrób to sam**”.

Przeprowadzono również jednorazowe spotkanie w lutym 2020 roku pt. „**Młodość to stan ducha! Spotkanie dla seniorów przy złotych przebojach.**”

Wszystkie wydarzenia były darmowe.

<http://www.wbpg.org.pl/aktualnosc/m%C5%82odo%C5%9B%C4%87-stan-ducha-spotkanie-dla-senior%C3%B3w-przy-z%C5%82otyach-przebojach>

Biblioteka Suchanino

Biblioteka Suchanino realizowała projekty dedykowane osobom starszym nieodpłatnie. Były to:

1. Warsztaty artystyczne "Kreatywni dorośli" prowadzone przez bibliotekarzy, cykliczne, raz w miesiącu (styczeń-maj i wrzesień-grudzień 2019 oraz styczeń- marzec 2020 r.)
2. Warsztaty lepienia z gliną - prowadzenie Irena Morawska-Śliwa (marzec 2019)
3. Warsztaty artystyczne z wykorzystaniem tkanin "Cudeńka z materiału" - prowadzenie Halina Domagała (listopad 2019).

Biblioteka na Grobli

- Książka bez Barrier (trwa cały czas) – polega na umożliwieniu seniorom, głównie niepełnosprawnym, dotarcia do książki, bibliotekarz zanosí takiemu czytelnikowi książki do domu, żeby przeciwdziałać jego wykluczeniu. Akcja jest darmowa.
- Drugie Życie Książki (3.12.2019) – zajęcia manualno-artystyczne dla seniorów przy współpracy osiedlowego Dziennego Domu Senior-Wigor. Akcja była darmowa.
- W planie były również inne działania na rzecz seniorów (Dyskusyjny Klub Książki, kursy komputerowe, dalsza współpraca z Dziennym Domem Senior-Wigor), które nie odbyły się ze względu na pandemię. Wszystkie działania na rzecz seniorów w Bibliotece na Grobli mają być darmowe.

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. J. Conrada-Korzeniowskiego w Gdańsku

Biblioteka na Strzyży

Warsztaty komputerowe o charakterze indywidualnym skierowane do odbiorcy 60+ z różnego rodzaju ograniczeniami uniemożliwiającymi udział w szkoleniach grupowych. Termin spotkania ustalany każdorazowo z uczestnikiem.

Współpraca z Domem Pomocy Społecznej „Kisiel”. Darmowe. (zajęcia dla seniorów zorganizowane we współpracy z Przedszkolem nr 81 na terenie Domu Pomocy „Kisiel”, głośne czytanie dla seniorów na terenie Domu Pomocy „Kisiel”).

Biblioteka pod Kotem i Myszą

realizowane były następujące projekty:

- Warsztaty z podstaw obsługi komputera dla seniorów,
- Klub Twórczego Rękodziela w Bibliotece pod Kotem i Myszą (warsztaty zręcznościowo-plastyczne),
- Spotkania szachowe dla dorosłych i seniorów,
- Dyskusyjny Klub Książki dla dorosłych i seniorów,
- Projekt wspólny z innymi filiami Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku Senior z Pasją (warsztaty z rękodziela, warsztaty z podstaw obsługi komputera),
- Projekt wspólny z Radą Dzielnicy Wrzeszcz Dolny pt. Muzyka w Parku, cykl koncertów muzyki poważnej i filmowej.

Wszystkie te projekty były darmowe.

Biblioteka Pilotów

Projekty realizowane w latach 2019/2020 w Bibliotece Pilotów dedykowane seniorom:

- „Warsztaty kreatywności artystycznej dla seniorów”
- „Klub Twórczej Inspiracji”
- „Salon Artystyczny Seniorów”
- „Artystyczne warsztaty fotograficzne dla seniorów”
- „Z tabletem za pan brat”
- „Tablet dla seniora”
- „Smartfon dla seniora”
- „W samo południe”- literackie czwartki

Biblioteka Kolonia

- Cykliczne spotkania w Dyskusyjnym Klubie Książki. Stałymi członkami DKK są czytelnicy 65+. Wspólny wybór i omawianie literatury współczesnej z uwzględnieniem nowości wydawniczych na polskim rynku.
- „Wileński Kaziuk we wrzeszczańskim stylu” - coroczna impreza kulturalno- rozrywkowa nawiązująca do tradycji obchodów odpustu św. Kazimierza w Wilnie. Skierowana głównie do mieszkańców Trójmiasta, którzy przed wojną zamieszkiwali Kresy Wschodnie Rzeczypospolitej.
- „Gimnastyka umysłu - ćwicz swój umysł” – warsztaty zorganizowane dla seniorów, prowadzone przez animatorów lokalnych MOPR. Zadania pamięciowe i zagadki.
- Cykl spotkań z podróżnikiem Michałem Kochańczykiem. Prezentacja multimedialna wypraw po Ameryce południowej, Afryce
- „Pomysł na popołudnie”- cykliczne, artystyczne warsztaty dla dorosłych z wykorzystaniem różnych technik plastycznych. Zajęcia zorganizowane z myślą o seniorach.
- „Jesienny wieczór”- spotkanie poetycko-muzyczne z udziałem Stefanii Stankiewicz, jednej z laureatek Gdańskiego Konkursu Poetyckiego w ramach projektu ”Benefis dojrzałości 2020”.

Biblioteka na Wyspie

w ramach projektu "Senior z pasją - tydzień spotkań w bibliotece,, Biblioteka na Wyspie zaprosiła seniorów na spotkanie autorskie z Elką Noland. Uczestnictwo w wydarzeniu było darmowe.

Biblioteka Manhattan

w latach 2019-2020 dla osób starszych prowadzono specjalnie dedykowane warsztaty komputerowe poświęcone nauce obsługi komputera, Internetu itp. Spotkań takich łącznie odbyło się 106. Wszystkie zajęcia odbywały się za darmo (warunek jedyny to wiek 60+) i były prowadzone przez bibliotekarzy pracujących filii.

Biblioteka Przeróbka

„Zrób stroik z Moniką” – warsztaty prowadzone przez florystkę, na których każdy poczuł się utalentowanym twórcą niepowtarzalnych ozdób świątecznych.

„PlanszoGranie dla mieszkańców Przeróbki” zorganizowane dzięki świetnym i najmodniejszym grom, dostarczonym przez Animatorów lokalnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

„Decoupage dla mieszkańców Przeróbki” – warsztaty zorganizowane wspólnie z pełnymi pasji i pomysłów Animatorami MOPR-u.

11 lipca - PCHLI TARG, zorganizowany po raz pierwszy przy współpracy z Radą Dzielnicy Przeróbka, Animatorami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

WiMBP oferta online w czasie pandemii

Biblioteczny podcast "**Chodzę do biblioteki**"

Teraz można także posłuchać rozmów z autorami, zapoznać się z recenzjami książek, a także usłyszeć o tym, co dzieje się w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Gdańsku oraz w świecie książki.

<https://anchor.fm/chodz-do-biblioteki/>

Spotkania autorskie on-line

<http://www.wbpg.org.pl/aktualnosc/kultura/line-wsparcie-biblioteka-do-ogl%C4%85dania-i-pos%C5%82uchania>

Afera kryminalna

<http://wbpg.org.pl/aktualnosc/afera-kryminalna-2020>

Gdańsk czyta

https://www.youtube.com/results?search_query=gdanskczyta

Województwo Pomorskie, realizując funkcję mecenasa w dziedzinie kultury w swoim regionie, organizuje rokrocznie **konkurs o przyznanie stypendiów dla twórców kultury**. Stypendia przyznawane są **osobom** zajmującym się twórczością artystyczną, upowszechnianiem kultury i opieką nad zabytkami **w różnym wieku – zarówno osobom młodym, jak i o wieloletnim dorobku artystycznym**.

Podobna sytuacja ma miejsce w konkursie **grantowym** „Rozwój kultury w województwie pomorskim”, gdzie organizacje pozarządowe mogą zdobywać środki na realizację projektów, których beneficjentami będą m. in. osoby 60+.

kilka refleksji...

W prezentacji przedstawiono tylko informacje nt. działalności instytucji kultury Województwa Pomorskiego. Jednakże w każdej gminie działają biblioteka i domy kultury, które bardzo często realizują działania dedykowane seniorom.

Instytucje podkreślają, że starają się unikać organizacji wydarzeń przeznaczonych tylko dla seniorów wychodząc z założenia, że dodatkowo zmniejszałoby to szanse tej grupy wiekowej na kontakty, wymianę doświadczeń i wspólne uczenie się z innymi pokoleniami. Przygotowywana oferta często ma charakter międzypokoleniowy. Wielokrotnie sami zainteresowani, podnoszą, że określenie "senior" jest stygmatyzujące i że nie wiek, a zainteresowania człowieka i jego indywidualne potrzeby determinują uczestnictwo w wydarzeniach.

W obecnej sytuacji pandemii i przeniesienia działalności do Internetu mamy jednak świadomość ograniczenia dostępu do korzystania z kultury przez osoby starsze. Dostajemy sygnały świadczące o poczuciu wykluczenia z powodu słabych umiejętności korzystania z internetu lub wręcz braku dostępu do sieci.

Dlatego też zarówno Departament Kultury, jak i nasze instytucje **jesteśmy zainteresowani rekomendacjami Rady ds. Polityki Senioralnej w sprawie możliwości dotarcia z naszą ofertą do tej grupy.** Dysponujemy wydawnictwami, nagraniami, podcastami, które możemy udostępnić na potrzeby tej grupy poprzez inne kanały niż Internet w czasie, kiedy nie można korzystać z oferty instytucji na miejscu.

Departament Kultury

siedziba: Rzeźnicka 58, 80-822 Gdańsk

tel. 58 326 82 80

fax 58 326 82 83

e-mail: dk@pomorskie.eu

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk, tel. 58 32 68 555, faks 58 32 68 556
www.pomorskie.eu